

STATSMINISTERENS ÅPNINGSFOREDRAG PÅ PETRO'83 - MIDT-NORSK
PETROLEUMSKONFERANSE I KRISTIANSUND 30. AUGUST 1983

Ærede forsamling,

Regjeringen ønsker å gjøre oljevirkksomheten til en vekstimpuls og et brohode for norsk næringsliv. I dette bildet er også initiativ fra lokale og regionale krefter avgjørende. Jeg er derfor glad for at det i år har lyktes regionens myndigheter og industriforeninger, i samarbeid med Petroleumsforeningen, å gjøre Petro'83 til en realitet. Mitt bidrag vil være en skisse av noen hovedlinjer i regjeringens petroleumpolitikk, knyttet til en del aktuelle problemstillinger.

Aktivitetsnivået på kontinentalsokkelen

Tempoet i utbyggingen av oljevirkksomheten er i dag lavere enn man kunne ønske. Dette er uheldig for norsk industri, som ville ha fått flere oppdrag og høyere sysselsetting hvis utbyggingen hadde gått raskere. Men tempoet i dag er et resultat av beslutninger som er truffet for flere år siden.

Regjeringen la i vinter frem en stortingsmelding om perspektivene ved petroleumsvirksomheten de nærmeste årene. Meldingen viser at det vil bli en alvorlig nedgang i olje- og gassproduksjonen fra 1990, dersom det ikke i tide blir fattet vedtak om nye feltutbygginger. Statsinntektene vil kunne falle tilsvarende. Investeringene i oljesektoren og dermed oppdrag til norsk

industri vil falle sterkt allerede fra 1985 hvis vi ikke får snarlige beslutninger om nye utbygginger.

Men det er heldigvis gode muligheter for å unngå en slik utvikling. Det er gjort en rekke interessante funn på norsk sokkel som nå bearbeides videre av oljeselskapene med sikte på feltutbygging, herunder spesielt oljefeltet Oseberg og gassfeltet Sleipner. Med utbygging av disse feltene, vil vi kunne unngå uheldige fall i oppdrag til industrien, og i oljeproduksjon og oljeinntekter til samfunnet.

Vanninjeksjonsprosjektet på Ekofisk-feltet, som myndighetene og Phillipsgruppen nylig er kommet til enighet om at skal gjennomføres, spiller også en viktig rolle i denne sammenheng. Prosjektet vil i tillegg til forlenget oljeproduksjon fra Ekofisk-feltet også medføre store investeringer og dermed mulige interessante og store oppdrag for norsk industri i de aller nærmeste årene.

Vi regner videre med et forholdsvis stabilt samlet letenivå på rundt 40 brønner pr. år i årene fremover. Det er i dag fortsatt store leteoppgaver i Nordsjøen, samtidig som aktiviteten trappes opp nord for Stad.

Virksomheten nord for Stad

Det er i år fjerde sesong for letevirksomhet i områdene nord for Stad. Det er pr. i dag tildelt 17 blokker nord for Stad; 5 på Haltenbanken, 5 på Trønabanken

og 7 på Tromsøflaket.

Resultatene av boringene på denne del av sokkelen må sies å være positive, selv om det hittil ikke er gjort funn av en slik størrelse at utbygging kan igangsettes. På Tromsøflaket er det gjort noen mindre og et stort gassfunn. Dette siste, som har fått navnet Askeladden, er imidlertid ikke utbyggingsverdig alene.

Også på Haltenbanken er det gjort et mindre gassfunn som dessverre ikke er kommersielt. Mer interessant er imidlertid det oljefunn som i vinter ble gjort på Haltenbanken, ikke minst fordi dette på tross av usikkerheten om størrelse og betydning er den første brønnen nord for Stad som har påvist olje. Den første boresesongen på Trænabanken har hittil ikke gitt resultater i form av funn. Men borerresultatene har allikevel vist at betingelsene for å finne hydrokarboner er til stede også i dette området.

Jeg er glad for at det i dag er bred politisk enighet om at virksomheten på sokkelen nord for Stad skal prioriteres. Økning av aktiviteten har foregått ved at boresesongen gradvis er blitt utvidet, og ved at antall borerigger i aktivitet nord for Stad har økt. Stortinget har gitt sin tilslutning til vårt opplegg med helårsboring på Haltenbanken i inneværende sesong, på Træna fra sesongen 1984-85 og på Tromsøflaket fra 1985-86. Videre har myndighetene gitt klarsignal til at 7 borerigger kan være i aktivitet samtidig på sokkelen nord for Stad.

Jeg vil imidlertid minne om at det først og fremst er en eventuell utbyggings- og produksjonsfase som kan gi store lokale og regionale virkninger, for sysselsetting og for leveranser. Det vil da kreves plattformer, feltinstallasjoner, rørledninger, terminaler, nedkjølingsanlegg, utvidete basetjenester, samt en driftsorganisasjon og ulike andre støttefunksjoner. Det vil også kreves tid og planlegging både for å komme frem til de beste lokaliseringsvalg og for å forberede landsdelens næringsliv, utdanningssystem og befolkning på de utfordringer og muligheter som vil foreligge. Dette arbeid er i dag godt igang, ikke minst gjennom Samordningsutvalget for Petroleumsfunn i nord.

Som de fleste vel er kjent med, arbeider Statoil, Norsk Hydro og andre selskaper nå med såkalte gjennomførbarhetsstudier for å kartlegge betingelsene for utbygging av felt i nord. Når studiene legges frem i løpet av året og neste år, vil vi samtidig få et bedre bilde av hvordan en utbygging i nord eventuelt kan gjennomføres. Et hovedproblem for gassfelt er som kjent de omfattende transportsystemer som kreves.

For å kunne opprettholde og øke aktiviteten nord for Stad, er det behov for tildeling av blokker i nye områder. I juni i år ga derfor Stortinget sin tilslutning til Regjeringens forslag om utvidelse av leteområdene på Haltenbanken og Tromsøflaket med henholdsvis 13 og 19 nye blokker. Sammen med en del blokker i Nordsjøen er 15 av de nye blokkene nå utlyst i det som vil bli den 8. konsesjonsrunde på norsk sokkel, hvor fristen for å

innlevere søknader er satt til 15. oktober i år. Disse blokkene vil kunne tildeles i begynnelsen av 1984, med sikte på boring allerede neste sesong. Jeg kan også opplyse at resten av de nye blokkene nord for Stad, tilsammen 17, sannsynligvis vil bli utlyst i en egen runde til våren.

Spørsmålet om det skal foretas ytterligere utvidelser og åpning av nye områder utover det jeg her har nevnt, må bl.a. sees i lys av de resultater som fortløpende oppnås. Foreløpige vurderinger tyder imidlertid på at det i nyåpnede områder nord for Stad er flere interessante leteområder.

Jeg kan i denne sammenheng også nevne at Oljedirektoratet i 1983 vil dekke området mellom Haltenbanken og Trænabanken med seismikk, et område som vurderes som en interessant leteprovins. Sammen med boreresultatene fra Haltenbanken og Trænabanken, vil disse nye informasjonene muliggjøre en grundig evaluering i 1984 av hele dette området.

Virkningene av petroleumsvirksomheten her i Kristiansund har vel dessverre vært begrenset hittil - til tross for at virksomheten på Haltenbanken blir operert herfra med både helikopter- og forsyningsbase. Men overgang til helårsboring, og tildeling av flere blokker, burde gi grunnlag for større lokal rekruttering av mannskap på borerigger og forsyningskip, og flere arbeidsplasser i den lokale forsynings- og verkstedtjeneste.

Det er i det hele interessante perspektiver og muligheter som her avtegner seg for Midt- og Nord-Norge. Men jeg vil igjen minne om at det fremdeles er for tidlig å antyde om og eventuelt når en utbygging nord for Stad kan innledes.

Utenlandske selskaper i nord

Som kjent går Regjeringens politikk ut på at de norske oljeselskapene skal spille hovedrollen på den norske kontinentalsokkelen. Vi ser det imidlertid som viktig at også utenlandske operatører har adgang til kontinentalsokkelen, i nord som i syd, slik at norske interesser kan dra nytte av deres innsikt og kapasitet.

Vi har i dag utenlandske operatører både på Haltenbanken og Trænabanken. Jeg er glad for at da Stortinget behandlet spørsmålet om utvidelser av områdene nord for Stad, ble det fra flertallets side understreket at det ikke er noe i veien for å tildele operatørfunksjonene til utenlandske selskap også på Tromsøflaket. De oppgavene vi står overfor på den norske kontinentalsokkel er av et slikt omfang og representerer slike teknologiske utfordringer at det også er behov for de utenlandske selskapene.

Opposisjonspressen skrev lenge at Regjeringen ønsket å gi utenlandske selskaper en større rolle på den norske kontinentalsokkelen. Det var og er fullstendig galt, og er motbevist i praksis. Derimot har vi valgt å videreføre

den samarbeidslinje overfor de utenlandske oljeselskaper som tidligere regjeringer har trukket opp.

Næringslivet og oljesektoren - leveranser av varer og tjenester

En av de mest positive vekstimpulser for næringslivet er i dag det betydelige og voksende marked som olje-virksomheten utgjør for leveranser av norskproduserte varer og tjenester.

I fjor utgjorde de totale utgifter til leting, utbygging og produksjon hele 25 mrd. kroner, mens det samme år ble inngått kontrakter for ca. 22 mrd. kroner eksklusive skip og borerigger. Vi regner med at norske bedrifter mottok rundt tre-fjerdedeler av det totale kontraktsvolum, mens nettoandelen for norske leveranser steg fra 52 % i 1981 til 54 % i 1982.

Som følge av det økte kontraktsvolum, innebærer disse tall at nettoverdien av norske leveranser til kontinentalsokkelen steg med ca. 5 milliarder, eller over 70 % fra 1981 til 1982. Stigningen var fra 6,7 til 11,7 milliarder kroner. Denne utvikling er både gledelig og imponerende, og illustrerer bedre enn noe annet hvilket potensial petroleumsvirksomheten innebærer for norsk industri - og hvilken tilpasningsevne næringslivet viser.

Jeg vil i denne sammenheng minne om at Regjeringen har måttet avvise krav fra opposisjonen og pressgrupper om å innføre omfattende særbeskyttelse for norsk industri

for leveranser til oljevirkksomheten. Isteden har vi satset på en strategi for å styrke industriens reelle, økonomiske og teknologiske konkurransedyktighet, bl.a. gjennom en aktiv vare- og tjenestepolitikk. De siste tallene bekrefter at denne linje gir de beste resultater. Også på dette område har utviklingen selv gitt en effektiv tilbakevisning av angrep på Regjeringens politikk. At kontraktene er inngått i konkurranse med utenlandske bedrifter, styrker dessuten industriens mulighet til å konkurrere på internasjonale markeder senere.

Såvidt vi kan bedømme er også markedsutsiktene fremover meget gode. Ved utløpet av 1982 gjensto det fortsatt investeringer i vedtatte feltutbygginger for ca. 100 milliarder kroner som vil påløpe de nærmeste år. I tillegg kommer betydelige årlige investeringer i leteboringer, og et marked for drift og vedlikehold som vil øke jevnt så lenge tallet på plattformer ute på sokkelen øker. Videre er det all grunn til å tro at en rekke betydelige nye feltutbyggingsprosjekter vil bli igangsatt i de nærmeste år.

Horisonten har imidlertid også mørke skyer. Jeg vil spesielt peke på det beklagelige faktum at flere av våre verkstedbedrifter har betydelige problemer med å møte de priser som i dag råder i det internasjonale marked. Dette er en situasjon som har oppstått bl.a. i kjølvannet av den dramatiske utviklingen på skipsbyggingsmarkedet og som har ført til at en rekke bedrifter både i in- og utland gradvis omstiller seg mot offshoremarkedet.

Denne situasjon presser prisene i markedet, men det er dessverre også slik at det norske offshoremarked heller ikke er stort nok i volum til å løse de problemer norsk skipsbyggingsindustri i dag står overfor.

Regjeringen har imidlertid iverksatt en rekke tiltak for å bedre industriens konkurransevne og å lette omstillingen til offshore-produksjon.

Før jeg går inn på disse vil jeg imidlertid understreke at det viktigste virkemiddel en regjering kan bidra med, er å føre en økonomisk politikk som demper kostnadsstigningen, bedrer konkurransevnen og legger forholdene til rette for vekst og omstilling i økonomien. Dette avgjørende hovedmål setter også klare grenser for hva som kan gjøres av spesielle tiltak på dette og andre områder. Man kan ikke få samtidig både lavere inflasjon og sterkere økning av de offentlige utgifter.

Regjeringen skisserte i Stortingsmeldingen om kostnadsanalysen hovedtrekkene i den vare- og tjenestepolitikk som vil bli ført, og annonserte at det ville bli fremmet tiltak for å styrke industriens konkurransemuligheter på offshoremarkedet.

En mer systematisk og effektiv innsats for forskning og utvikling av produkter og metoder vil stå sentralt i arbeidet for å styrke norsk industris stilling. Denne økte innsats må også sees i sammenheng med de betydelige teknologiske utfordringer norsk industri vil stå overfor i forbindelse med leveranser til virksomhet på vesentlig

dypere vann enn i dag. Mål for innsatsen må være å styrke norsk industris evne til å levere produkter og tjenester som vil bli etterspurt både på kortere og lengre sikt, og å utnytte de muligheter for internasjonalisering og eksport som følger av et målrettet offshore-engasjement.

Regjeringen har i det siste også tatt andre initiativ for å styrke norsk industris konkurransemuligheter og kompetanse i forbindelse med de fremtidige utbyggingsoppgaver. Blant annet er bestemmelser om at operatørselskapene tidligere og mer systematisk gir informasjon til norsk industri og gir oppdragene en utforming som er tilpasset norsk industristruktur, nå inntatt i de nye konsesjonsvilkårene og i utkastet til ny petroleumslov. Det foretas også en gjennomgang av anbudsutforming, anbudsprosesser og kontraktspraksis med tanke på norske bedrifiers leveransemuligheter. Og vi er i ferd med å kartlegge utenlandske støtte- og beskyttelsesordninger med sikte på fremstøt i internasjonale organer for å hindre at subsidier gjør konkurransen skjev. Det er bare en slik positiv strategi for å styrke industriens konkurransedyktighet som på lengre sikt kan trygge sysselsettingen.

Jeg vil i denne forbindelse også komme tilbake til Regjeringens aktive engasjement for å få gjennomført det omdiskuterte vanninjeksjonsprosjektet på Ekofiskfeltet. Selv om det utvilsomt er risiko ved prosjektet, har Regjeringen lagt stor vekt på de interessante forsknings- og industripolitiske muligheter som her reiser seg. Etter at det i august ble klart at vårt forslag om skattemessige justeringer ville føre til at Ekofiskgruppen vil gjennom-

føre disse investeringer på rundt 14 milliarder kroner, er det nå lagt et godt grunnlag for nye og interessante milliardoppdrag for norsk industri. Det er antydnet at hele 2/3 av oppdragene kan komme til å tilfalle norsk industri.

De skattemessige justeringene det her er tale om, medfører at selskapene får anledning til å utgiftsføre investeringsutgiftene tidligere enn vanlig, slik at skatteinnbetalingene til staten blir noe forsinket. På den annen side faller visse fordeler ved avskrivningsreglene bort i dette tilfelle. De totale beregnede skatteinntektene fra prosjektet blir dermed liggende på samme nivå som under dagens system, selvom man trekker fra rentetap for staten som følge av senere innbetaling.

"Tempo-utvalgets" innstilling

Det har lenge vært bred politisk enighet om at utvinningstempoet på sokkelen skal være moderat. Tidligere forsøk på å tallfeste hva et moderat utviklingstempo betyr i millioner tonn oljeekvivalenter har imidlertid vært lite vellykkede. Det var derfor Regjeringen i mars 1982 oppnevnte et utvalg for å vurdere kriteriene for et moderat utvinningstempo. Utvalgets innstilling er nå ute til høring.

Utvalget konkluderte med at en må ta utgangspunkt i virkningene av oljevirkksomheten - ikke i et mål i form av antall tonn oljeekvivalenter. Det ble lagt til grunn to

overordnede mål for innpassing av petroleumssektoren i norsk økonomi; et variert næringsliv, og et tilfredsstillende grunnlag for leveranser av varer og tjenester fra norske bedrifter.

Det har som kjent vært en utbredt frykt for uønskede sysselsettingsvirkninger av for stor vekst i petroleumssektoren. Etter utvalgets vurdering er imidlertid faren for et lite variert næringsliv hovedsaklig knyttet til statens anvendelse av petroleumsinntektene, som kan føre til inflasjonsvirkninger og dermed svakere konkurransevne og tap av arbeidsplasser.

Utvalget anbefaler derfor at forholdet mellom statens petroleumsinntekter og det samlede innenlandske forbruk og investeringer benyttes som måltall for petroleumsaktivitetene på lengre sikt.

Men for at man samtidig skal kunne ivareta målsettingen om å sikre leveranser av varer og tjenester fra norsk næringsliv, anbefaler utvalget at man benytter total- etterspørselen fra petroleumssektoren som kriterium. Men hvis man både vil sikre et ønsket nivå for statens oljeinntekter, og samtidig en bestemt etterspørsel fra oljesektoren, må man bryte forbindelsen mellom øyeblikkelig inntjening og øyeblikkelig anvendelse av petroleumsinntektene. Utvalgets hovedpoeng er derfor at svingninger i inntektene må fanges opp av et fondsopplegg.

Dette er utvalgets tanker. Regjeringen tar sikte på å fremme en stortingsmelding om utvalgets innstilling.

Såvidt jeg kan se er viktige deler av Skånland-utvalgets innstilling forholdsvis nær sammenfallende med Regjeringens. Og vi ser jo nå igjen hvorledes politikere blir fristet til å prøve å presse frem øyeblikkelig bruk av alle oljeinntekter, tross de inflasjonsvirkninger det kan få. Behovet for tiltak som kan medvirke til mer langsiktighet her er dokumentert.

Mellbye-utvalgets innstilling og det norske oljemiljø

I Mellbye-utvalgets mandat fremhevet Regjeringen at det er et grunnprinsipp i Norges oljepolitikk at norske myndigheter må ha full styring og kontroll med virksomheten på kontinentalsokkelen. Regjeringen ønsker i tråd med dette å gjennomføre endringer i organiseringen av virksomheten som kan gjøre den folkevalgte styring mer rell.

Mellbye-utvalgets redegjørelse understreker at det i dag - etter 15 år med norsk oljevirksomhet - er et klart behov for å vurdere organiseringen av statens deltagelse i petroleumsvirksomheten på ny.

Regjeringen forbereder nå et stortingsdokument hvor spørsmålet om organiseringen av statens deltagelse i den fremtidige oljevirksomhet vil bli drøftet inngående. Dette gjelder en virksomhet som før 1990 vil kunne stå for over 20 prosent av vår bruttonasjonalprodukt. Mellbye-utvalgets utredning har etter mitt skjønn lagt et godt grunnlag for en slik drøftelse.

Et sentralt element i Regjeringens politikk vil også være en rimelig arbeidsfordeling mellom Statoil og de andre norske oljeselskaper. Regjeringen arbeider for et sterkt og dyktig Statoil, og vil bruke dets imponerende kompetanse til å løse vesentlige oppgaver for vårt samfunn. Det var derfor vi støttet opprettelsen av statens eget oljeselskap. Men vi vil at samfunnet skal ha flere fullt kompetente norske oljeselskaper til disposisjon - bl.a. for å sikre at ingen av dem kan få monopol på kunnskap, og derved også monopol på den makt som kunnskaper gir også på dette område. Derfor arbeider vi for at også de andre norske selskaper får oppgaver av vesentlig betydning.

En annen side av problemet er at Statoil - i tillegg til vanlige konsesjoner - tildeles enorme verdier som staten har sikret seg gjennom sine kontrakter med andre oljeselskaper. Disse enestående gaver fra staten vil i regnskapene se ut som verdier og overskudd skapt av Statoil, og gi selskapet en uheldig maktposisjon i forhold til næringslivet og resten av samfunnet. Derfor vurderer vi metoder for å la disse statens verdier gå direkte til staten. Det er liten grunn til å fremstille det som negativt overfor Statoil at man gjerne vil at inntekter som skyldes avtaler mellom stater og andre oljeselskaper skal gå direkte til staten.

Avslutning

Før jeg slutter må jeg også nevne vårt arbeid med å utforme en helhetlig gass-strategi for 1980- og 90-årene. Vår petroleumsproduksjon - og ikke minst de økende gassleveransene bidrar til å ivareta de europeiske lands økonomiske og politiske behov for spredning av energiforsyningene. Med de betydelige olje- og gassreserver som til nå er påvist på sokkelen, vil norske leveranser i lang tid fremover kunne bidra til en mer balansert og sikker energiforsyning for våre venner. Således har Regjeringen ved flere anledninger gitt uttrykk for at Norge har evne og vilje til å levere betydelige mengder ny gass til Vest-Europa fra 1990-årene, på vilkår som gjør det økonomisk forsvarlig å fortsette utbyggingen av nye felt.

Jeg skulle også gjerne ha utdypet spørsmålet om oppgave- og rollefordelingen mellom oljeselskaper, og ikke minst betydningen av å utvikle et hensiktsmessig samarbeid mellom oljeselskaper, industrien, forskningsmiljøer og myndigheter. Men det må dessverre vente til en annen anledning.

Nå gjenstår det bare å takke for at jeg med dette har fått anledning til å erklære Petro' 83 som åpnet, og ønske til lykke med dette prisverdige arrangement. Jeg sier dette i erkjennelsen av at fruktbare resultater fra denne konferansen vil være en positiv stimulans, ikke bare for Midt-Norge, men for hele vår oljenasjon, det vil si for hele samfunnet.